

Remiss "Reviderat direktiv om rening av avloppsvatten från tätbebyggelse - förslag från europeiska kommissionen M2022/01945"

Förslag till beslut

1. Miljödepartementet har skickat remiss avseende "Reviderat direktiv om rening av avloppsvatten från tätbebyggelse - förslag från europeiska kommissionen M2022/01945". Samhällsbyggnadsnämnden svarar på remissen utifrån sitt ansvarsområde som verksamhetsnämnd, med följande synpunkter:

a) Det är positivt att avloppsvattendirektivet revideras. Behov finns att modernisera skrivningar, liksom att skärpa kraven där recipient och miljö redan är hårt belastade.

b) Generellt bör förslaget till nytt avloppsvattendirektiv i högre grad ta hänsyn till lokala och regionala förhållanden, recipienters behov av förbättrad status och bedömd miljö kvalitet. Alternativet är att direktivet öppnar upp för nationella anpassningar så att investeringar görs där de får störst nytta.

Förslaget behöver särskilt ta hänsyn till kallt klimat och utspridd befolkning och till att naturgeografin och miljöförhållandena i Sverige och Skandinavien avviker från den på kontinenten eller runt Medelhavet.

Direktivet bör därför inte införa allmänna krav på rening, utan att behoven särskilt utretts. Krav som i många fall inte leder till sammantagen ökad miljönytta, och som i många fall leder till att mycket energikrävande anläggningar behöver byggas.

c) En stor brist i direktivet är avsaknaden av regler som hanterar de negativa följderna av det s.k. försämringsförbudet i artikel 4 i EU:s ramdirektiv för vatten efter EU-domstolens Weserdom. Avsaknaden av en sådan reglering innebär stora negativa utmaningar och kan även stoppa stora delar av den samhällsutveckling som pågår i många svenska tätorter med effektiva reningsverk.

d) Det är positivt att kommissionen föreslår utvecklade krav på avancerad rening (artikel 8) liksom förslaget om att företagen som orsakar behoven av reningen ska bidra till finansieringen av den genom ett producentansvar (artiklarna 9 och 10). Avancerad rening omfattar exempelvis läkemedelsrening.

e) Det är särskilt positivt att förslaget hävdar principen om att förorenaren betalar. Det är dock viktigt att ansvarsmodellen för producentansvar utformas på ett sådant sätt att producenterna verkligen tar det fulla ekonomiska ansvaret.

f) Krav på rening av näringsämnen, så kallad tertiär rening, bör inte generellt utvidgas att gälla för samhällen större än 10 000 pe. Krav bör i stället ställas på lokala behovsutredningar, så att kraven anpassas efter de förhållanden som råder på platsen, för att uppnå största möjliga miljönytta i förhållande till nyttjade resurser. I annat fall riskeras stora resurser användas till begränsad miljönytta. För Skellefteå kommun innebär förslaget till krav ett investeringsbehov i storleksordningen 1200 – 1800 miljoner kr.

g) Krav på rening av partiklar och syreförbrukande ämnen, så kallad sekundär rening, bör inte generellt utvidgas att gälla för mindre samhällen mellan 1000 pe – 2000 pe. Krav bör istället ställas på lokala behovsutredningar, så att kraven anpassas efter de förhållanden som råder på platsen, för att uppnå största möjliga miljönytta i förhållande till nyttjade resurser. I annat fall riskeras stora resurser användas till begränsad miljönytta. För Skellefteå kommun innebär förslag till krav ett investeringsbehov i storleksordningen > 100 miljoner kr.

2. Ställer sig bakom branschorganisationen Svenskt Vattens utförliga och väl formulerade remissvar.

Sammanfattning

Miljödepartementet har skickat remiss avseende "Reviderat direktiv om rening av avloppsvatten från tätbebyggelse - förslag från europeiska kommissionen M2022/01945".

Direktivet är ett av de viktigaste verktygen EU har på vattenområdet och kommer att styra avloppsreningsverkens arbete med att skydda människors hälsa och miljön i decennier.

Miljödepartementet har skickat förslaget på remiss till ett flertal kommuner och regioner och andra organisationer. Där bland Skellefteå kommun. Samhällsbyggnadsnämnden svarar på remissen utifrån sitt ansvarsområde som verksamhetsnämnd.

Tidigare avloppsvattendirektiv beslutades i EU 1991, och det är därför bra att direktivet revideras. Behov finns att modernisera skrivningar liksom att skärpa kraven där recipient och miljö redan är hårt belastade.

Generellt bör förslaget till nytt avloppsvattendirektiv i högre grad ta hänsyn till lokala och regionala förhållanden, recipienters behov av förbättrad status och bedömd miljö kvalitet. Alternativet är att direktivet öppnar upp för nationella anpassningar så att investeringar görs där de får störst nytta.

Förslaget behöver särskilt ta hänsyn till kallt klimat och utspridd befolkning och till att naturgeografin och miljöförhållandena i Sverige och Skandinavien avviker från de på kontinenten eller runt Medelhavet.

Direktivet bör därför inte införa allmänna krav på rening, utan att behoven särskilt utretts. Krav som i många fall inte leder till sammantagen ökad miljönytta, och som i många fall leder till att mycket energikrävande anläggningar behöver byggas.

I "Beskrivning av ärendet" utvecklas direktivets förslag till ändrade krav, och hur dessa påverkar oss i Skellefteå kommun.

Om direktivets förslag på utökade krav på avloppsrening skulle bli verklighet, ger en översiktlig kostnadsbedömning för Skellefteå kommun ett investeringsbehov på minst 1300 – 1900 miljoner kr.

Utifrån Skellefteå kommuns befolkningsutveckling och expansion är avsaknaden av regler som hanterar de negativa följderna av det s.k. försämringsförbudet i artikel 4 i EU:s ramdirektiv för vatten efter EU-domstolens Weserdom, den största bristen.

Avsaknaden av en sådan reglering innebär stora negativa utmaningar och kan även stoppa stora delar av den samhällsutveckling som pågår i många svenska tätorter med effektiva reningsverk. En brist som även skulle kunna påverka Skellefteå kommuns utvecklingsmöjligheter.

Beslutsunderlag

Tjänsteskrivelse 2023-01-03

Remiss Reviderat direktiv om rening av avloppsvatten från tätbebyggelse

Beslutet sänds till:

Miljödepartementet:

Remissvaren ska ha kommit in till Miljödepartementet senast den 12 februari 2023. Svaren bör lämnas per e-post till

m.remissvar@regeringskansliet.se och med kopia till

m.nm@regeringskansliet.se. Ange diarienummer M2022/01945 och

remissinstansens namn i ämnesraden på e-postmeddelandet.

vatten & avfall: avd. chef + verksamhetschef VA

ekonomi/nämnd: funktionschef

Hans Andersson

Förvaltningschef

Stefan Johansson

Chef vatten & avfall

Beskrivning av ärendet

Bakgrund

EU-kommissionen lämnade den 26 oktober sitt förslag på ett nytt avloppsdirektiv. Direktivet är ett av de viktigaste verktygen EU har på vattenområdet och kommer att styra avloppsreningsverkens arbete med att skydda människors hälsa och miljön i decennier.

Miljödepartementet har skickat förslaget på remiss till ett flertal kommuner och regioner och andra organisationer. Därbland Skellefteå kommun.

Samhällsbyggnadsnämnden svarar på remissen utifrån sitt ansvarsområde som verksamhetsnämnd.

Avd. vatten & avfalls synpunkter

Tidigare avloppsvattendirektiv beslutades i EU 1991, och det är därför bra att direktivet revideras. Behov finns att modernisera skrivningar liksom att skärpa kraven där recipient och miljö redan är hårt belastade.

Generellt bör förslaget till nytt avloppsvattendirektiv i högre grad ta hänsyn till lokala och regionala förhållanden, recipienters behov av förbättrad status och bedömd miljö kvalitet. Alternativet är att direktivet öppnar upp för nationella anpassningar så att investeringar görs där de får störst nytta.

Förslaget behöver särskilt ta hänsyn till kallt klimat och utspridd befolkning och till att naturgeografin och miljöförhållandena i Sverige och Skandinavien avviker från de på kontinenten eller runt Medelhavet.

Direktivet bör därför inte införa allmänna krav på rening, utan att behoven särskilt utretts. Krav som i många fall inte leder till sammantagen ökad miljönytta, och som i många fall leder till att mycket energikrävande anläggningar behöver byggas.

Branschorganisationen Svenskt Vattens bedömning är att direktivets allvarligaste brist är avsaknaden av regler som hanterar de negativa följderna av det s.k. försämringsförbudet i artikel 4 i EU:s ramdirektiv för vatten efter EU-domstolens Weserdom. Svenskt Vatten beskriver sedan:

"Avsaknaden av en sådan reglering innebär exempelvis stopp för befolkningsökning, bostadsbyggande och samhällsutveckling i svenska tätorter med effektiva reningsverk och kan även att få negativa konsekvenser för miljön.

Problemet uppstår när en tillräckligt tålig recipient saknas för utsläpp av renat avloppsvatten och reningsverket på grund av att tillgänglig teknik inte finns för att rena fosfor eller andra föroreningar från en växande befolkning än det redan gör. Det uppstår också när det saknas tillgänglig teknik för att rena t.ex. kvicksilver eller andra ämnen som inte alls får släppas ut när den kemiska statusen i recipienten är sämre än god. Utsläpp av små mängder kvicksilver från tandfyllningar hos Sveriges befolkning går inte att stoppa, varken hos tandläkarmottagningar eller från dagligt slitage. Dessutom skärper EU regelbundet direktivet med miljö kvalitetsnormer för kemisk status. I bilaga 1 lämnar vi förslag på utformning av en undantagsartikel."

Avsaknaden av regler som hanterar de negativa följderna av det s.k. försämringsförbudet i artikel 4 i EU:s ramdirektiv för vatten efter EU-domstolens Weserdom är en allvarlig brist, och avsaknaden av en sådan reglering innebär därför stora negativa utmaningar och kan även stoppa stora delar av den samhällsutveckling som pågår i många svenska tätorter med effektiva reningsverk.

Det är positivt att kommissionen föreslår utvecklande krav på avancerad rening (artikel 8) liksom förslaget om att företagen som orsakar behoven av reningen ska bidra till finansieringen av den genom ett producentansvar (artiklarna 9 och 10). Östersjöns miljö har behov av att alla reningsverk för >100 000 pe installerar sådan rening och för de mellan 10 000 och 100 000 pe är det bra att först klargöra behoven.

Principen om att förorenar betalar är viktig att hävda. Finansieringsmodellen kan skynda på utvecklingen av att fler läkemedel sätts på marknaden som enklare bryts ned i naturen och i reningsverk utan avancerad rening. Det är dock viktigt att ansvarsmodellen för producentansvar utformas på ett sådant sätt att producenterna tar det fulla ekonomiska ansvaret.

Krav på rening av partiklar och syreförbrukande ämnen, så kallad sekundär rening, bör inte generellt utvidgas att gälla för mindre samhällen mellan 1000 pe – 2000 pe. På samma sätt vad gäller krav på rening av näringsämnen, så kallad tertiär rening. Dessa bör inte generellt utvidgas att gälla för samhällen större än 10 000 pe.

Krav bör i stället ställas på lokala behovsutredningar, så att kraven anpassas efter de förhållanden som råder på platsen. För största möjliga miljönytta i förhållande till nyttjade resurser. I annat fall riskeras stora resurser nyttjas till begränsad miljönytta.

Konsekvenser och kostnadsbedömningar – Skellefteå kommuns VA-verksamhet

I Skellefteå berörs avloppsverksamheten på olika sätt av förslaget.

Bristen på regler som kan hantera undantag från Weserdomen, riskerar förstås att i en förlängning även påverka en kommun som Skellefteå. Inte minst med utgångspunkt i att "Skellefteå växer", och att denna positiva utveckling även kan innebära behov av nya miljötillstånd vid Tuvans avloppsreningsverk. Med anledning av ett behov att få omhändertata ett större antal anslutna invånare och företag.

Ovanstående är redan en realitet i vissa delar av Sverige, bland annat i nordvästra Skåne, där VA-företaget NSVA (Nordvästra Skånes VA-bolag) nekades nytt miljötillstånd. I samma läge är Uppsala centralort, som riskerar att inte få nytt miljötillstånd, och därigenom kunna ansluta fler invånare och företag. Uppsala är dessutom infrastrukturmässigt en viktig infrastrukturnod till Stockholm, vilket gör att andra stora infrastrukturprojekt, till exempel utökande av järnvägsförbindelser, inte får rätt förutsättningar att förverkligas.

Skellefteå kommun berörs inte omedelbart av krav på avancerad rening, eftersom det i första läget gäller för anläggningar med en tillståndsgiven belastning av >100 000 pe.

För mindre anläggningar ska eventuella behov först klargöras. Införande av avancerad rening föreslås följa en särskild tidplan de närmaste årtiondena.

Kraven på utökad rening av näringsämnen, så kallad tertiär rening, kan däremot innebära stora kostnader om förslaget genomförs.

En översiktlig kostnadsbedömning för Skellefteå visar att vid en tillståndsgiven belastning motsvarande 60 000 pe (personekvivalenter) och en bedömd kostnad på 20 000 – 30 000 kr/pe, så är den samlade investeringen för att uppnå rening av

SKELLEFTEÅ KOMMUN

näringsämnen, i praktiken kväverening, så hög som 1200 – 1800 miljoner kr för Skellefteå kommuns VA-verksamhet.

Som jämförelse var kostnaden för en helt ny vattenförsörjning för Skellefteå centralort med omkringliggande samhällen i storleksordningen 600 miljoner kr.

Krav på rening av partiklar och syreförbrukande ämnen, så kallad sekundär rening, kan också innebära stora merkostnader om förslaget genomförs. I sådana fall behöver alla kommunala VA-anläggningar med tillståndsgiven anslutning >1000 pe vara försedd med biologisk rening.

Ingen särskild kostnadsutredning är gjord, men sammantaget överskrider investeringsbehovet sannolikt 100 miljoner kr.